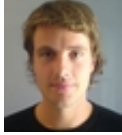

Halvparten av fosterbarn har psykiske lidelser

Lovverket og barnevernets organisering av tiltak kan bidra til at så mange av barna sliter, mener forskere.

Andreas R. Graven
Journalist

Fredag 10. januar 2014
kl. 05:00

(Illustrasjonsfoto: colourbox.no)

Den første undersøkelsen av psykiske lidelser hos barn i norske fosterhjem tegner et bekymringsfullt bilde.

Både omsorgssvikt, flere plasseringer og fysisk eller psykisk vold i den opprinnelige familien øker risikoen for at barna rammes av psykiske lidelser.

Så mange som 51 prosent av disse barna i alderen 6-12 år fyller kriteriene for én eller flere psykiske lidelser. Det er ti ganger høyere enn blant norske skolebarn ellers.

- At forekomsten er så høy, er overraskende, sier stipendiat og psykologspesialist Stine Lehmann ved RKBU-Vest, Uni Helse i Bergen, til forskning.no.

- For rundt halvparten av barna går det ganske bra, vi skal ikke glemme det, men at så mange har problemer gir grunn til bekymring, fortsetter hun.

- Les også: **Har det bedre hos egen slekt**

Barnas diagnoser fordeler seg ganske jevnt mellom atferdslidelser, tilknytningsforstyrrelser, ADHD og angst og depresjon. Ingen kjønnsforskjeller kommer til syne.

Lehmann har ledet arbeidet med studien, i samarbeid med forskere fra universitetene i Bergen og Oslo.

- Bør vektlegge beskyttelse

- Norsk barnevern er familieorientert, og lovgivningen tilsier at hjelpetiltak skal prøves ut før plassering utenfor hjemmet vurderes.

- De skadelige konsekvensene av omsorgssvikt og mishandling som vi dokumenterer, gjør at denne tilnærmingen bør balanseres med et enda sterkere fokus på beskyttelse av barnet, sier Lehmann.

- Les også: **Tøft å flytte tilbake**

Hun trekker fram tidligere resultater som viser at barn som bor i fosterhjem i Norge, i gjennomsnitt bodde tre år i det biologiske hjemmet fra hjelpetiltak ble satt i gang, til de ble plassert i fosterhjemmet.

- I mange tilfeller er utprøving av hjelpetiltak bra, men et snitt på tre år er lenge for en del barn som

Forsker og psykologspesialist Stine Lehmann ved Uni Helse i Bergen.
(Foto: Andreas R. Graven)

rammes av skadelige hendelser underveis.

- Hjelpetiltakene bør i større grad vektlegge om barnet er godt nok beskyttet, påpeker Lehmann.

Over halvparten har flere lidelser

Resultatene viser også at mange av fosterbarna sliter på flere områder i livet samtidig, både med atferd og følelser.

- Over halvparten av barna med en psykisk lidelse har flere diagnoser samtidig, sier Lehmann.

Hun mener funnene avdekker et stort behov for grundigere vurderinger av det

enkelte barns psykiske helse, når det flyttes ut av hjemmet fra de biologiske foreldrene, og plasseres i fosterhjem.

- Les også: - **Trenger flerkulturelle fosterhjem**

Alvorlig omsorgssvikt, og å bli utsatt for vold, framheves som de mest sentrale risikofaktorene.

- Psykisk og fysisk mishandling før plassering innebærer størst risiko for psykiske lidelser. Slik traumatisering kan resultere i atferdslidelse, tilknytningsforstyrrelser og ADHD, opplyser Lehmann.

Unge og sårbare

En undersøkelse fra 2011 av brukertilfredshet blant fosterbarn i statlig regi, et mindretall av barn i fosterhjem her i landet, viser at mange av disse er fornøyd med bosituasjonen - selv om de altså kan slite psykisk.

De fleste av dem føler seg trygge og hjemme der de bor, og opplever gjensidig tillit. Men slike undersøkelser har ikke gransket barnas psykiske helse.

Den nye studien tar for seg 279 barn i fosterhjem, både i kommunal og statlig regi, etter at barnevernet har tatt over omsorgen. Den skiller seg ut fra tidligere arbeider ikke bare på grunn av høyt deltakerantall.

- Dette er en av få undersøkelser som har en så grundig utredning at man kan si noe om diagnoser, ikke bare fosterbarnas symptomer, sier Lehmann.

- Les også: **Hjelpeapparat som overgriper**

Barna er bosatt i fem fylker, er i snitt ni år gamle og har bodd minst fem måneder i fosterhjem. Fire av ti ble plassert i fosterhjem før de var to år.

Informasjon om psykisk helse er innhentet fra både fosterforeldrene og lærerne. Barna er ikke intervjuet, noe forskerne forklarer med deres unge alder og sårbare situasjon.

Kan ha særtrekk

I studien påpekes viktigheten av gode norske undersøkelser av fosterbarn, fordi barneverntjenester er organisert forskjellig i ulike land.

- I en studie fra Storbritannia har man rapportert ganske høy grad av atferdslidelser, mens man i Norge ser mer av angst og depresjon.

- Dersom man baserer seg på internasjonale studier i tiltaksutvikling, kan det være lett å trå feil. De enkelte lands fosterbarn kan ha noen særtrekk, sier Lehmann.

Referanse:

Stine Lehmann, Odd E Havik, Toril Havik og Einar R Heiervang. *Mental disorders in foster children: a study of prevalence, comorbidity and risk factors*. Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health 2013, 7:39 doi:10.1186/1753-2000-7-39

Barn i fosterhjem

Totalt er 10 254 barn og unge plassert i fosterhjem pr. 31.12.2012.

Av disse er 4115 barn og unge er plassert utenfor familien (ekskl. forsterket fosterhjem)

2133 barn og unge er plassert i familien (hvorav 480 er i forsterket fosterhjem)

4486 barn og unge er plassert i forsterket fosterhjem.

Kilde: Bufetat